

TRIANGELI-KESKUSTELU

Päättäjän puheenvuoro

TEEMA: Tutkimusperustainen kiusaamisen vastainen työ

Koulukiusaamisen ja -väkivallan ehkäiseminen on koko yhteiskunnan asia

Suomessa on tehty pitkään työtä kouluväkivaltaa ja -kiusaamista vastaan. Esimerkiksi laajasti käytössä olevalla, Turun yliopistossa kehitetyllä KiVa Koulu -toimenpideohjelmalla tehdään kouluissamme pitkäjänteistä kiusaamisen ehkäisytyötä, jonka vaikuttavuudesta on myös tutkimusnäyttöä.

Koulukiusaaminen on vähentynyt Suomessa viimeisten vuosien aikana. Työtä pitää kuitenkin jatkaa ja syventää niin kauan kuin yksikin lapsi tai nuori joutuu kokemaan turvattomuutta arjessaan. Hallitus on asettanut tavoitteeksi nollatoleranssin kiusaamiselle ja olemme ryhtyneet päättäväisiin toimiin, jotta kiusaamisen ehkäisemiseksi saadaan käyttöön vielä nykyistä kattavampia ja tehokkaammat keinot.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelman varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Ohjelma sisältää konkreettisia, tällä hallituskaudella toteuttavia toimenpiteitä. Eri hallinnonalojen toimista koostuvan ohjelman taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset mm. syrjimättömyydestä, jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen sekä nollatoleranssista koulukiusaamiselle. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kokea kiusaamista, häirintää, väkivaltaa tai sosiaalista syrjintää kouluissa tai oppilaitoksissa.

Kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma sisältää tekoja aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen ja nuorisopuolelle. Keinot ulottuvat kiusaamisen ehkäisytoimista opettajien koulutukseen ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Ohjelmassa huomioidaan muun muassa pienten lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, koulupudokkuuden ehkäiseminen (sitouttavan koulu yhteistyön kautta) ja koulunkäyntiin sitouttaminen, koulu- ja oppilaitoshyvinvoinnin vahvistaminen sekä nuorisotyön tukeminen kouluissa ja oppilaitoksissa. Vaikeiden kiusaamistapausten käsittelyä vahvistetaan osana ankkuritoimintaa. Toimenpideohjelman tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa käydä koulua turvallisesti.

Koulukiusaaminen ja -väkivalta eivät rajoitu vain kouluun tai oppilaitokseen, vaan niiden ehkäiseminen on koko yhteiskunnan asia.

Siksi on varmistettava, että kouluissa ja yhteiskunnassa laajemmin on osaamista, aikaa ja resursseja puuttua lasten ja nuorten pahoinvointiin nopeasti ja matalalla kynnyksellä.

KiVa Koulun lisäksi varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on käytössä useita muitakin kiusaamista ehkäiseviä menetelmiä ja toimintamalleja. Jotkut niistä ovat olleet käytössä jo pitkään ja toiset ovat vasta alkuvaiheessa. Osa kouluista ja varhaiskasvatusyksiköistä on puolestaan soveltanut ja muokannut käytössä olevia menetelmiä itselleen sopiviksi. Kiusaamisen vähentämiseksi on tärkeää varmis-

”On varmistettava, että kouluissa ja yhteiskunnassa on osaamista, aikaa ja resursseja puuttua lasten ja nuorten pahoinvointiin nopeasti ja matalalla kynnyksellä.”

taa, että toimiviksi arvioidut käytännöt saadaan laajaan käyttöön. Myös menetelmien juurruttamiseen koulujen ja varhaiskasvatusyksikköjen arkeen tulee kiinnittää huomiota. Tutkimusperustaisuus ei takaa käytännön vaikuttavuutta, mikäli menetelmän toteutus jää puutteelliseksi.

Tutkitusti tehokkaimpien ja arjessa käytökelpoisimpien käytäntöjen esiin nostamiseksi tarvitaan valtakunnallista toimielintä. Esimerkiksi Itlan Kasvun tuki -tietolähde arvioi systemaattisesti psykososiaalisten menetelmien vaikuttavuuden näytön astetta, mutta se ei kata kaikkia menetelmiä, joilla pyritään ehkäisemään kiusaamista, edistämään hyvinvointia tai lisäämään työrauhaa. Kansalliseen koulutuksen arviointikeskukseen (Karvi) perustetaan arviointiryhmä, jotta koulut ja varhaiskasvatusyksiköt pystyvät tutkitun arviointitiedon kautta valitsemaan soveltuvimmat ja tehokkaimmat menetelmät käyttöönsä.

Kiusaamista ehkäisevien menetelmien toimivuuden ja vaikuttavuuden arviointiin luodaan kriteerit ja menetelmät. Arvioitavaksi

”Työtä pitää jatkaa ja syventää niin kauan kuin yksikin lapsi tai nuori joutuu kokemaan turvattomuutta arjessaan.”

valittavien ohjelmien tai menetelmien toimivuudesta tulee olla kerättyä näyttöä. Käytännön kokemukset menetelmän soveltuvuudesta koulu- ja varhaiskasvatusympäristöön ovat tärkeitä, samoin vaikuttavuuden mittaaminen.

Arviointi tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa menetelmien käyttöönottoon liittyvän päätöksenteon tueksi. Arviointi tulee myös toimimaan kanavana, jonka avulla levitetään tietoa vaikuttaviksi todetuista menetelmistä. Se kokoaa kasvattajille ja opetuksen järjestäjille luotettavaa, kattavaa, ajankohtaista sekä käytännönläheistä tietoa siitä, millaisilla menetelmillä ja toimintatavoilla hyvinvointia ja työrauhaa voidaan edistää sekä kiusaamista ehkäistä parhaalla mahdollisella tavalla. ●

JUSSI SARAMO
opetusministeri

